

OBSAH

- 13 / PŘEDMLUVA (ROBERT ALTER)
- 28 / AUTOROVA PŘEDMLUVA K PRVNÍMU VYDÁNÍ
- 32 / AUTOROVA PŘEDMLUVA KE DRUHÉMU VYDÁNÍ
- 33 / TRANSKRIPCE HEBREJSKÉ ABECEDY
- 35 / PRVNÍ PŘEDNÁŠKA:
VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŽIDOVSKÉ MYSTIKY
Účel těchto přednášek. Co je to mystika? Paradoxní povaha mystické zkušenosti. Mystika jako historický jev. Mytologie, náboženství a mystika. Mystický výklad náboženských hodnot. Židovská mystika pod vlivem pozitivního obsahu judaismu. Kabalistická teorie skrytého Boha a jeho atributů. Sefiry. Tóra. Kabala a jazyk. Mystika a dějinný svět. Kosmogonie a eschatologie. Židovská filosofie a kabala. Alegorizace a symbolika. Filosofický a mystický výklad halachy a agady. Kabala a modlitba. Mystické prvky v kabalistickém myšlení. Vzkříšení mýtu v judaismu. Absence ženského prvku v židovské mystice.
- 81 / DRUHÁ PŘEDNÁŠKA:
MYSTIKA MERKAVY A ŽIDOVSKÁ GNÓZE
První fáze židovské mystiky. Anonymní spisů. Ezoterika učitelů Mišny. Mystika trůnu. Apokalyptika a mystika. Písemnictví hechalotských knih. Mystikové *jordej merkava* a jejich organizace. Podmínky zasvěcení. Extatický vzestup duše a jeho technika. Magické prvky. Nebezpečí vzestupu. Bůh jakožto Svatý král. Hymny mystiků merkavy. *Šiur koma*. Henoah, Metatron a Jehoel. Kosmická opona. Pozůstatky gnostických spekulací o eónech. „Kniha stvoření“. Teurgie. Morální reinterpretace merkavy.

137 / TŘETÍ PŘEDNÁŠKA:

CHASIDISMUS VE STŘEDOVĚKÉM NĚMECKU

Vzestup chasidismu v Německu. Mystické tradice a němečtí Židé. *Kniha zbožných*. Jehuda Chasid a jeho žáci. Eschatologická povaha chasidismu. Nové ideály chasidů: asketika, ataraxie a altruismus. Lásky k Bohu. Židovská obdoba mnišského kynismu. Magická moc chasidů. Legenda o Golemovi. Mystéria modlitby. Okultní praktiky. Chasidská koncepce pokání. Pojetí Boha v chasidismu. Boží imanence. *Kavod*, Boží sláva. Stopy doktríny *logu* Filóna Alexandrijského. Cherub na trůně. Boží svatost a velikost. Cíl modlitby. Kosmické archetypy.

187 / ČTVRTÁ PŘEDNÁŠKA:

AVRAHAM ABULAFIJA A UČENÍ PROROCKÉ KABALY

Nástup kabaly. Typy kabalistů. Kabalistická mlčenlivost a cenzura. Vidění a extáze. Koncepce *dvekut* – židovská forma mystické jednoty. Život a dílo Avrahama Abulafiji. Jeho teorie extatického poznání. „Nauka o kombinacích“. Hudba čistého myšlení. Mystická povaha proroctví. Prorocká kabala. Mystická transformace jakožto podstata extáze. Mystický pragmatismus. Praktická kabala a magie. Pozdější vývoj Abulafijova učení. Překlad autobiografie sepsané jedním z Abulafijových žáků.

235 / PÁTÁ PŘEDNÁŠKA:

ZOHAR – KNIHA A JEJÍ AUTOR

Problém *Zoharu*. Zohar jakožto typ písemnictví a složení *Zoharu*. Dvě části zoharského písemnictví: vlastní *Zohar* a text *Raaja mehemna*. Jádrem *Zoharu* coby díla jediného autora. Důkazy jednotnosti. Jazyk a styl *Zoharu*. Stupňovité uspořádání *Zoharu*. Pseudorealismus díla. Principy jeho literární skladby. Skutečné i fiktivní zdroje *Zoharu*. Způsob zacházení s prameny. Autorova zaujatost pro některé kabalistické doktríny a odpor vůči jiným. Nepřítomnost nauky o *šmitot*, éonech kosmického vývoje. Stadia vzniku díla. *Midraš ha-neelam* jako nejstarší text *Zoharu*.

Midraš ha-neelam byl napsán v letech 1281–1286; *Raaja mehemna* a *Tikunim* kolem r. 1300. Problém osobnosti autorovy. Moše ben Šem Tov z Leónu. Staré svědectví o jeho autorství. Moše z Leónu a Josef Gikatila. Srovnání hebrejských spisů Mošeho z Leónu s jádrem *Zoharu*. Totožnost autora všech těchto spisů. Jiná kabalistická pseudepigrafika z pera Mošeho z Leónu. Skryté narážky na autorství *Zoharu* v hebrejských spisech Mošeho z Leónu. Duchovní vývoj Mošeho z Leónu a motivy k sepsání *Zoharu*. Pseudepigrafie jako legitimní kategorie náboženského písemnictví.

299 / ŠESTÁ PŘEDNÁŠKA:
TEOSOFICKÉ UČENÍ ZOHARU

Rozdíly mezi mystikou merkavy a španělskou kabalou. Skrytý Bůh čili *Ejn sof. Sefirot*, říše Božství. Mystické pojetí Tóry. Symbolická realizace *sefirot*. Některé příklady kabalistické symboliky. Bůh jakožto mystický organismus. Nic a Bytí. První tři stadia rozvoje *sefirot*. Stvoření a jeho vztah k Bohu. Teogonie a kosmogonie. Panteistické sklony autora *Zoharu*. Původní povaha Stvoření. Mystická představitivost v kabalistickém myšlení. Problém sexuální symboliky. Nové pojetí Šchiny jakožto ženského prvku v Bohu a jakožto mystického společenství Izraele. Pád člověka. Kabalistická morálka. Povaha zla. *Zohar* a Jakob Boehme. Psychologie *Zoharu*. Jednota teosofie, kosmologie a psychologie.

351 / SEDMÁ PŘEDNÁŠKA:
JICCHAK LURIA A JEHO ŠKOLA

Vypovězení ze Španělska a jeho náboženské důsledky. Kabala na cestě k mesianismu. Apokalyptická propaganda kabalistů. Povaha a funkce nové kabaly. Její centrum v palestinském Safedu. Moše Cordovero a Jicchak Luria. Jejich osobnosti. Rozšíření luriánského učení. Jisrael Sarug. Charakteristika luriánské doktríny. *Cimcum*, *švira* a *tikun*. Dvojitý proces Stvoření. Stažení Boha do sebe jakožto východisko Stvoření. Význam této doktríny. Prapůvodní katastrofa neboli „rozbití nádob“. Původ zla. Dva aspekty teorie

tikunu – obnovení harmonie. Mystické zrození osobního Boha a mystický skutek člověka. Objev teosofických světů a jejich vztah k Bohu. Teismus a panteismus v Luriově systému. Mystická reinterpretace mesianismu. Doktrína mystické modlitby. *Kavana*. Role člověka v univerzu. Luriova psychologie a antropologie. Výhost Šchiny. Vyzdvižení svatých jisker. Převtělování duší a jeho místo v safedské kabale. Vliv luriánské kabaly. Velký mýtus o exilu a vykoupení.

405 / OSMÁ PŘEDNÁŠKA:

ŠABATIÁNSTVÍ A MYSTICKÁ HERIZE

Šabatiánské hnutí v letech 1665–1666. Kabalistický mesiáš Šabtaj Cvi a jeho prorok Natan z Gazy. Nemoc Šabtajova a její mystický výklad podle Natana. Kvazisakrální povaha antinomických skutků. Luriánství přizpůsobené osobnosti nového mesiáše. Heretický obrat ve vývoji hnutí po Šabtajově apostázi. Význam šabatiánství v dějinách Židů. Revoluce v židovském vědomí. Spojitost mezi heretickou kabalou a „osvícenstvím“. Šabatiánská ideologie. Náboženství paradoxů. Historické a mystické aspekty vykoupení. Jejich kolize po Šabtajově apostázi. Šabatiánství a křesťanství. Vliv psychologie *marranos* na šabatiánství. Učení o nutném odpadlictví mesiášově. Problém antinomismu. Umírněné a radikální formy šabatiánství. Mystický nihilismus a doktrína svatosti hříchu. Nové pojetí Boha: první příčina neboli Bůh rozumu, první účinek neboli Bůh zjevení.

451 / DEVÁTÁ PŘEDNÁŠKA:

POSLEDNÍ FÁZE ŽIDOVSKÉ MYSTIKY: CHASIDISMUS V POLSKU

Polský a ukrajinský chasidismus v 18. století a jeho problematika. Kabalistické a chasidské písemnictví. Přeměna kabaly do podoby lidového hnutí. Možnosti rozvoje kabaly po pádu šabatiánství. Návrat k ezoterickému způsobu uctívání: rabi Šalom Šarabi. Chasidství jako důsledek umocnění lidových aspektů kabaly. Kabala

očistěná od svých mesiášských prvků. Šabatiánství a chasidismus. Rabi Adam Baal Šem Tov – kryptošabatiánský prorok. Předáci nového typu v šabatiánství a chasidství. Obroda mystiky. Co objevného chasidství přineslo? Skutečná originalita chasidství: nikoli mystická teosofie, ale mystická etika. Cadikismus jako logický důsledek pravé povahy chasidství. Osobnost převahuje nad učením. Osobnosti cadiků, světců. Živoucí Tóra. Společenská funkce světců v centru lidské pospolitosti. Mystika a magie v chasidství. Chasidský příběh.

485 / Zkratky užívané v poznámkách

487 / BIBLIOGRAFIE

513 / REJSTŘÍK